

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Tudi JRZ za zvišanje uradniških plač. Na rednem občnem zboru JRZ v Celju je bila sprejeta tudi resolucija, ki se nanaša na vprašanje uradniških plač, in zahteva v tem pogledu izboljšanje predvsem za nižje kategorije državnih nameščencev. Ta resolucija zahteva, naj se ukine uredba o znižanju rodinskih doklad in naj se prične takoj z izdelavo vsestransko pravičnega in modernega uradniškega zakona. (»Slovenec« od 9. II.)

— I Tudi »Naša pravda« in po njej »Mariborski večernik« od 9. II. se zavzema za povišanje plače državnim uradnikom.

— I Slovenstvo v nevarnosti. Na Gorenjskem je priredila neka prosvetna organizacija vestedenski tečaj, kjer je neki gospod iz Ljubljane povedal med drugim tudi tole: Slovenstvo je ogroženo. To vi sami čutite. Po slovenskih šolah se danes poučuje neka jugoslovansčina, ki ni ne slovensčina ne hrvaščina in ne srbsčina. Mi zahtevamo čisto slovensčino brez navlake. (Po »Kmetiskem listu« od 10. II.)

— I Posnemanja vredno. Prosvetni minister na Madžarskem je odredil, da bo dobil vsak javni nameščeneec, ki bi se za napredovanje poslužil protekcije, strogo ukor, kateremu sledi stroga disciplinska preiskava z vsemi posledicami. »Kmetiski list« od 10. II. dodaja: da je to posnemanja vredno.

— I Nepismenih je v Zagrebu še 12.000 oseb. Upraviteljstva osnovnih šol so uvedla zato brezplačne tečaje in so povabile brezposelne, da se prijavijo vanje. Javilo se je le 80 oseb.

— I Mačkovci. Glede na vest, da je prišla na šolo tretja učna moč, a da ni na razpolago potrebna učilnica, ker se nahaja v eni občinski urad, prinaša »Murska Krajina« od 14. II. takole pojasnilo: Šolsko poslopje še ni plačano. Dolga je še 200.000 din. V težkem finančnem položaju je občina nemogoče, da bi si najela prostor izven šolskega poslopja.

— I Laične šole ali 9 letni pouk na osnovni šoli v Alzaciji in Loreni. Ministrski predsednik Blum pripravlja novo šolsko zakonodajo za Alzacijo - Loreno, ki bo uvedla deveto šolsko leto na osnovnih šolah, kjer je šolski program zaradi verskega pouka in zaradi učnega nemščine bolj obremenjen kot pa v ostali Franciji. Staršem bo na prosto dano, da vpišejo svoje otroke v tako šolo ali pa v laično šolo brez nemščine in verstva, kjer bo trajala obvezna šolska doba le 8 let. (»Slovenec« od 11. II.)

— I Marica Bartol - Navinšek, prej učiteljica v Trstu, je slavila te dni svojo 70 letnico. Ob tej priliki so se spomnili njenega dela razni listi. Bila je urednica prve resne

ženske revije »Slovenec«, pisala je novele in celo uvodni roman za »Zvon«, sodelovala pa je tudi pri »Zvončku« in drugih listih.

— I Brezposelni učitelji in šole. Medtem ko je samo v Sloveniji okrog 750 učiteljev brez službe, imamo v nekaterih krajih premalo učnih moči in ponekod celo zaprte šole. Ko polagajo mladi učitelji izpite, je treba ponekod šolo zapreti za 10 do 14 dni, ker ni nikogar, ki bi jih nadomestoval. Ali bo letos odprt nov kredit, da bo mogoče nastaviti nove učitelje? Učitelji ne bi smeli biti plačani iz sredstev bednostnega fonda po 400 din mesečno, ker s tem denarjem ni mogoče pošteno živeti in ker je ta fond namenjen brezposelnim delavcem. (»Delavska politika« od 6. II.)

Človek je bitje, ki ne zmaguje s svojo močjo, marveč s svojim razumom.

— I Pomanjkanje učnih moči. Na mestni šoli v Celju, odkoder je bil premeščen odlični učitelj in sokolski delavec Prelog v gorsko vas Svetje, manjkajo 3 učne moči, zaradi česar se mora gnesti mladina v dveh skupnih razredih. V Celju bi se taki nedostatki pač ne smeli ponavljati. (»Jutro«, 14. II.)

— I U. P. Z. je praznoval svoj prvi umetniški decenij. Vse je šlo mimo nas kakor po navadi. UPZ je edini progresivni sodobni umetniški korpus. Rodil se je na folklori, zrastle in proslavil s konstruktivizmom. (»Slovenski učitelj« 1.—2.)

— I V debati o proračunu prosvetnega ministrstva je govoril na seji finančnega odbora tudi narodni poslanec g. I. Prekoršek, ki se je dotaknil učiteljskih premestitev »po službeni potrebi«. Kritiziral je tudi prakso, da se učitelji-upravitelji razrešujejo upraviteljskih dolžnosti in ostanejo na isti šoli kot učitelji, kar kvarno vpliva na avtoriteto šole. (»Nova doba«, 12. II.)

— I Brezposelnost inteligence in gospodarstvo je naslov članka v »Slovenskem narodu« od 13. II., kjer razpravlja agr. Jamnik o tem, kako bi brezposelne učiteljske abituriente lahko s pridom zaposlili v kmetijstvu.

— I O premestitvi učitelja Miloša Preloga prinaša »Nova doba« od 12. II. še eno notico, kjer pravi: Brzjavno je bil razrešen službe v Celju mestni učitelj v Celju. Navada je, da se učitelj ne razreši, dokler ni prišel zanj namestnik. Na mestni šoli v Celju manjkajo 3 učiteljske moči. Učitelj Prelog je službeno izvršno kvalificiran, je podnačelnik Sokolskega društva v Celju. Premeščen je v gorsko vas Svetje nad Celjem.

5. Zdraviliški dom v Rogaški Slatini:

Zadruga vzdržuje v Rogaški Slatini dom, ki služi zadržnikom zlasti takrat, ko iščejo zdravja. Člani imajo ceneno preskrbo in popust na taksah.

6. Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani in Učiteljska kreditna zadruga v Celju.

sprejemata proti obrestovanju hranilne vloge od vsakega in dajeta zadržnikom proti obrestovanju cenena posojila.

7. Obmorski učiteljski dom:

Društvo bo nudilo svojim članom mnoge ugodnosti pri prehrani in prenočitvi. Vsi, ki leto za letom hitite na morje, pristopite v to društvo.

8. Dom učiteljic v Ljubljani:

V tem domu bodo imele stanovanje učiteljice, nekaj sob pa bo na razpolago onim tovarišicam, ki se bodo samo začasno mudile v mestu. Domu se bo kasneje priključila še gospodinjstva šola in internat.

Tu smo podali le nekaj dobrin, katerih so deležni člani te ali one zadruge. Pristopajte k stanovskim zadrugam, vse koristi ima le zadržnik.

Mladinska matica

— mm Peta številka »Našega roda« izide v ponedeljek 22. t. m. Tega dne se izvrši glavna ekspedicija in ljubljanske šole lahko dobijo list pri upravi. Zamudniki naj se pobri-gajo, da ne ostanejo brez lista.

— mm Vsebina pete številke »Našega roda« je prav zanimiva. Hudalesov »Ubežnik« se nadaljuje. Pustno vesele so Čičkove »Tri neveste«. Rož priobčuje lepo pesem »Naš dedek«. Sledi nekaj basni, ki so prav primerne za šolo. Izredno pester je spet Cicibanov rod, iz katerega naj omenimo Ribičičeve in Zupančeve prispevke. Mnogo zanimivega gradiva je zbrana v rubriki Doma in po svetu. Tako je govora tu o laponski umetnosti, o spanju, o kolinah itd. Obširni sta tudi rubriki Za male gospodarje in Za male gospodinjce. Sledijo Spominjski dnevi, Mladina piše in Uganke. Tu di ilustrativno je številka vesela in bogata. Med slikarji so zastopani Podrekar, Tratnikova, Mirko Šubič in Prunkova.

— mm Šole, ki so dobile 1. številko »Našega roda« na ogled, a lista niso naročile, prosimo, da nam številko vsaj vrnejo, da z njo ustrezemo novim naročnikom, ki se oglašajo.

— mm Tištim, ki so naročili 1. številko »Našega roda« poroča uprava M. M., da je ta pošla. Ko nam vrnejo šole nekaj izvodov, ki smo jim poslali na ogled, bomo postregli z njimi tistim, ki so se prvi oglašali.

— mm O 1., 2. in 3. številki »Našega roda« prinaša prav ugodno oceno »Popotnik«, kratke novice o 4. številki pa so prinesli »Jutro«, »Istra« in »Maribor Zeitunge«.

Šolski radio

— r XX. teden. Torek 23. februarja bo predaval dr. Oskar Reya: Kaj pa naše nebo? Sprehod po vsemirju. Predavatelj bo najprej razložil na kratko naš sončni sistem.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU bo zborovalo v soboto, dne 20. februarja ob 9. uri v dvorani narodne šole za Bežigradom s sledečim dnevnim redom: 1. situacijsko poročilo, 2. poročila referentov, 3. Svetovni finančni problem s posebnim ozir na naše narodno gospodarstvo — predavanje g. prof. dr. Mihelaka, 4. slučajnosti.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v soboto 27. februarja ob 9. uri v dvorani narodne šole za Bežigradom s sledečim dnevnim redom: 1. situacijsko poročilo, 2. poročila referentov, 3. Svetovni finančni problem s posebnim ozir na naše narodno gospodarstvo — predavanje g. prof. dr. Mihelaka, 4. slučajnosti.

Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ je zborovalo v soboto 16. januarja 1937. v Ormožu. Navzočih 29 članov, t. j. 50 %.

Tov. predsednik Ljudevit Belšak otvori zborovanje, želeč, da bi med nami vedno vladalo pravo tovarišstvo. Pozdravi tudi zastopnika sreskega načelnika gospoda Rozmana.

Po prečitaniju obširnega zapisnika zadnjega občnega zbora in zborovanja, ki je bil sprejet, so se obravnavali dopisi. Med njimi dopis glede napadov na učiteljstvo, zahvala dr. Ravniku, pojasnilo glede zapuščenja službenega kraja. V zvezi s tozadevno okrožnico obvesti tov. predsednik, da je v našem okraju 9 nezasedenih učiteljskih mest. Nadalje toplo priporoča pristop k Rdečemu križu in delovanje pri P. R. K. — Seznanil nas je tudi o predlogih sekcije za finančni zakon. K temu je bil sprejet predlog tov. Bitenca, naj sekcija deluje za ureditev položaja šolskih upraviteljev. Glede nabave brošure »Pravila JUU« se sklene na predlog tov. Pinteriča, da se plačajo iz sredstev društvene blagajne. Vsak član prejme 1 izvod, ki je pa last društva in se mora ob eventualni premestitvi vrniti. Evidenco vodijo tov. upravitelji.

Za tem je predaval tov. Bitenc Rado o zemljepisnih in zgodovinskih učilih. Poudaril je naslednje momente: 1. Brez dobrih učil je pouk narodne zgodovine in zemljepisja težaven in ne dosega svojega pravega smotra. 2. Revščina naših šol glede učil. Primanjkujejo posebno dobre zemljepisne in zgodovinske slike, ki naj otroke trajno seznanjajo z lepoto naše zemlje in z najvažnejšimi dogodki iz naše prošlosti. 3. Idealizem učiteljstva, ki skuša od pomoči temu nedostatku. 4. Učil, ki so na trgu, je precej, ali jih zaradi visoke cene ne morejo nabaviti naše šole, odnosno je takih učil bore malo, če upoštevamo važnost zemljepisnega in zgodovinskega pouka. 5. Za naše razmere je še daleč tisti čas, ko se bosta zemljepis in zgodovina poučevala s filmi. Zato bo v naših priklah navadna slika tisto učilo, na katero se bo moral opirati ta pouk. 6. V slikah naj bi bili prikazani vsi večji in najvažnejši kraji z vsemi značilnostmi in posebnostmi. Osvetljeno bi moralo biti tudi naše gospodarstvo, kultura, narodne noše in običaji. Poseben poudarek naj bi se dal neodrešeni domovini. Zgodovinske slike naj bi prikazale najznamenitejše dogodke iz naše prošlosti, tudi kulturne, kot dodatek pa še razne grafične tabele. 7. Misliiti je na to, kako našim šolam priskrbeti to učilo. 8. Organizacijo naj prevzame naša sekcija. 9. Razne podpore. 10. Učilo naj bi bilo obvezno za vsako šolo. 11. Kot prvi poizkus naj se izda »Slovenija v slikah«.

Sprejet je bil zadevni sklep, ki se pošlje sekciji v obravnavo.

Tov. Masten Martin je nato predaval o berlinski olimpiadi. Ni si priboril sicer nobene kolajne, pač pa pridobil naše veliko zanimanje, ko nam je opisal zanimivosti Bavarske, posebno Monakovega, opisal nadalje Berlin in olimpiado samo. — Na splošno željo bo tov. Masten o tem še predaval.

O stanju Učiteljske tiskarne je predaval tov. Vittori Srečko, ki je z le njemu lastnim načinom agitiral za pristop. Vneto sta ga podpirala tovariš Rajšp in tovariš predsednik. Prvi uspeh: 8 članov.

Nekatera pojasnila glede U. P. je podal tov. Klemenčič.

Sprejeti so bili še naslednji sklepi:

1. Sresko učiteljsko društvo Ormož se pridružuje sklepu sreskega društva Celje na zborovanju dne 5. XII. 1936., ki se glasi: Knjige Mladinske matice naj se izdajo že ob koncu šolskega leta. O drugačni praksi bi mogel sklepati kvečjemu le plebiscit po-

Nato bo poslušalce v mislih popeljal na vsak planet posebej, kjer se bo doživelo čudovite spremembe. Predvsem bo zanimiv občutek dolgotrajnega dneva in leta. Videli bomo, kako se na vsakem planetu spreminja dolgotrajna našega življenja. Zelo zanimiva je tudi sprememba v teži. Na nekaterih planetih smo lažji, na drugih zopet težji. Vse to je seveda samo fantazija, ki nam jo vzbude računi po znanih Kepljerjevih zakonih. II.—III.

Petek 26. februarja: Jurček milijonar; igra v treh dejanjih. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti. II.—III.

— r V kmetijskem radiu bo predaval v nedeljo 21. februarja ob 16. uri g. Ivan Martelanc: Kmetiska zavarovanja.

verjenikov, ki edini naj o tem odločajo. Pri dosedanjem načinu je itak dana možnost, da poverjeniki, ki to žele, pridre knjige, da jih šele jeseni razdele. (Tov. Pinterič.)

2. Za izplačilo starih obveznosti naj se tudi krajevnim odborom podaljša proračunsko leto, kakor ga imajo upravne občine. (Tov. Megla.)

3. Sekcija naj deluje za hitrejšo napredovanje po skupinah. (Tov. Sijanec.)

Prihodnje zborovanje bo meseca marca v Ormožu.

Lj. Belšak, preds.

Bitenc, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE je zborovalo 6. februarja ob udeležbi 176 = 88 % članstva.

Tov. predsednik je uvodoma posebej pozdravil goste, med njimi predsednika sreskega društva Laško tov. Lebarja, meščansko-šolsko učiteljstvo, ravnatelja Glasbene Matice g. Sancina, brezposelne tovariše, nove člane tov. Bratkoviča z gospo in tov. Cerkvenika iz Slivnice, ki je priključena celjskemu srezu. Spominjal se je umrlega skladatelja E. Adamiča in pedagoga Fr. Gabrška. Pozdravil je sklenitev prijateljskega pakta Jugoslavije z Bolgarijo. Obnovil je sliko naporov organizacije v minulemu letu ter podal situacijsko poročilo glede na premestitve, odpuste, razrešitve šol, upraviteljev, napredovanja, brezposelnost abiturientov in težko gmotno stanje in podčrtal tudi aktiva, med temi zlasti uspeh novosadske skupščine. Komentiral je ugodnejše izgledje za novo leto. Podpredsednica tov. Wudlerjeva je poročala o seji sekcije uprave ter o sprejemu predstavnikov JUU pri g. predsedniku kr. vlade. Sprejeli so se na znanje ukrepi organizacije v zastopanju stanovskih koristi.

Tu je viharno pozdravljen vstopil v dvorano pisatelj g. župnik F. S. Finžgar, ki je v društvu predaval že pred 5. leti, tokrat pa je orisal »Rodni kraj in jezikovni zaklad, iz katerega je Prešeren snoval«. V uvodu je izvajal, kako je slovenska domovina, to čudo božje po lepota, vplivala vedno na človeka in kako so korenine življenja vsakega našega umetnika pogonale iz rodnega kraja. Vendar so umetnine postale občenarodne in v svojih višjih občečloveške. Naša jezikovna kultura je bila zgrajena iz naroda in jo je treba z ljubeznijo braniti pred neprimernimi vplivi. Tri instrumente mora imeti genij-pesnik v lasti: jezik, fantazijo (toda resničnostno!) in čustvo. Njegovo srce je kakor v školjki biser, ki so vanj strnjene trpljenje, radost, življenje, težnje, dvigi in porazi občestva. Gorenjec Prešeren korenini ves v svojem kraju in rodu, zato mu je moral ostati zvest in se upreti Vrazu. Tenkosluho je snoval iz rodnega jezika. Njegov dom v Vrbi naj bi postal Prešernov muzej. Na nas vseh je, da ohranjamo slovenske kulturne dobrine čiste. Prav učiteljstvo more mnogo storiti v preiskovanju lepote jezika v besedah in izrekih kakor tudi preteklosti naroda. Predavanje je segalo snovi v globino in je bilo oblikovno na višku. Ob prisrčnem odobranju članstva se je predsednik zahvalil g. pisatelju z zagotovilo, da hoče slovensko učiteljstvo slej ko prej delati na temelju neporušljivih in življenjskih vrednot slovenskega naroda v znamenju Prešernovem.

Nadalje je o »Učiteljskem pokretu«, njegovem delu in ciljih poročal tov. Haber. V ta namen je društvo nakazalo 100 din. Učiteljske gospodarske ustanove je priporočal tov. Hainšek. Sliko o ugodnem stanju Učiteljske kreditne in gospodarske zadruge v Celju, ki je povsem likvidna, je podal njen načelnik tov. Zemljčič. Sklenjen je bil pdpis delnic za oba Učiteljska domova. Sprejet je bil predlog, ki bo stavljen Slov. šolski matici, da ta priredi svoj redni občni zbor letos v Celju, združen s predgagoškim predavanjem in bi društvo ob tej priliki zborovalo. Za Gregorčičev spomenik je bilo napranih 194 dinarjev.

Sprejeta je bila resolucija:

Odobravamo smotreno delo JUU za ustvaritev najsolidnejših temeljev učiteljskemu delu v pravnem pogledu kakor tudi za izboljšanje našega gmotnega stanja. Prav tako smatramo za potrebno, da sekcija kakor centrala JUU zastopata posebne interese slovenskega narodnega šolstva ter podpirata težnje po decentralizaciji šolske uprave in naslonitvi vsega šolskega dela na posebne potrebe posameznih banovin. Dosedanji šolski sistem je praktično pokazal, v kateri smeri bo preureditev stanja potrebna in koristna. Pričakujemo, da bo JUU slej ko prej upošteva- vajoč dobro naroda in države sodelovalo pri delu na decentralizaciji učnih in upravnih osnov našega šolstva.

Fran Roš,
t. č. predsednik.

Ad. Jagrovič,
t. č. tajnik.

Učiteljski pravnik

— § O. F. T. V tej zadevi se obrnite na sresko načelnštvo, ki vam edino more pravilno odgovoriti na to vprašanje.

— § Tovariše predsednike prosim, naj izvolijo na prvem zborovanju izročiti tablice »Moji prejemki« enemu mlajšemu tovarišu, da jih razpeča — ostale pa mi vrnite.

V. G.

Naša gospodarska organizacija

— g »Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju« ima svoj redni občni zbor v soboto, 27. februarja 1937, ob 15. uri v prostorih okoliške dečke narodne šole v Celju z običajnim dnevnim redom.

— g Darovali so za Učiteljski dom v Ljubljani: Učiteljsko društvo za laški srez 250 din, Društvo upokojenega učiteljstva v Ljubljani 100 din, Julij Mayer, šolski upravitelj v Dobu 50 din namesto cvetja na grob gosp. Hitijevca, soproge dolgoletnega šolskega upravitelja v Dobu. — Vsem darovalcem najlepša zahvala. Posebno zahvalo pa še tovarišu Mayerju, ki se ob vsaki nedeži priloži spomni našega doma ter tudi z rednimi mesečnimi prispevki podpira to našo ustanovo. Tovariši, tovarišice, posnemajte ga!

Učiteljstvo dravske banovine ima že precej priznanih gospodarskih ustanov. Vse te delajo uspešno po svojih močeh in popolnoma zadovoljujejo svoje člane. Naj samo v glavnih obrisih omenimo nekatere dobrine, ki so jih deležni člani te ali one zadruge:

1. Učiteljska tiskarna:

Član Učiteljske tiskarne ima pri nabavah in tiskarni in njeni knjigarni v Ljubljani odnosno v Mariboru 15% popusta.

2. Učiteljska samopomoč:

Ta izplačuje ob smrti preostalim posmrtnine, iz podpornega sklada dobe prosilci v težki nesreči ali boleznih brezobrestno posojilo, iz starostnega podpornega sklada pa oprošča najstarejše člane vseh dajatev.

3. Samopomoč učiteljskih otrok:

Zadruga nakazuje ob polnoletnosti svojim članom odpravnine, ob smrti pa izplača preostalim posmrtnino.

4. Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru:

V učiteljskih domovih je mladina v dobri oskrbi po zmernih cenah. Vzrajata zapupane jima gojence v krepke značaje in jih varujeta vsega škodljivega.